

Моҳи Рамазон

ИСТИҚБОЛ ВА ЗИНДА
ДОШТАНИ ОН

Муаллиф:
Шайх Абдуллоҳ Цибрин

Аз арабӣ тарҷумаи:
Муҳаммадиқболи Садриддин

Душанбе – 2006
Матбааи «Суннатулло»

ББК 86.38+87.171

Ш - 19

Номи китоб: Моҳи рамазон истиқбол
ва зинда доштани он

Муаллиф: Шайх Абдуллоҳ Чибрин

Аз араби тарҷумаи:

Муҳаммадиқболи Садриддин.

Муҳаррирони матни тоҷикӣ:

Шараф Атоӣ,

Холмуҳаммади Кароматуллоҳ

Ҳуруфчин: Шифои Назрӣ.

Тарроҳ: Диловари Бобоҳон.

*Ба номи Худое, ки чон офарид,
Сухан гуфтан андар забон офарид.*
(Саъди)

Пешгуфтори мутарчим

Ин китоб, ки ба қалами донишманди муосири араб Шайх Абдуллоҳ Чибрин тааллуқ дорад ба хотири хидмати хоксорона ба мардуми шарифи сарзамини соҳибистиклоли Тоҷикистон аз ҷониби камина тарҷума гардид. Мақсад аз ин кор бори дигар огоҳ сохтани бародарони гиромӣ аз фазилатҳои моҳи мубораки Рамазон ва ба таври шоиста истиқбол гирифтани он аст.

Шукри Худованди маннон, ки дар ҷумҳурии соҳибистиклоли мо қудуми ин моҳи муборак гарму ҷӯшон пешвоз гирифта мешавад ва дар корхонаву муассисоти давлатӣ барои кормандони рӯздор шароити лозимӣ муҳайё карда мешавад.

Ин гуна имконият пеш аз истиқлол мавҷуд набуд. Имрӯз барои сокинони кишвари озоди мо зарур аст, ки ҳар чӣ бештар бо тамассук ба оятҳои Қуръони карим ва аҳодиси мубораки набавӣ доир ба фазилатҳои ибодат маълумоти комил ҳосил намоянд. Зеро дониш чароғи ақл аст ва шахсе, ки дар бораи подоши ин ё он амал маълумоти бештар дорад, майлу рағбаташ низ ба адои он қавитар мегардад. Бинобар ин рисолаи ҳаҷман хурд, вале пурмуҳтаво, ки бо оёти Қуръони карим ва ҳадисҳои мубораки набавӣ музайян гардидааст, умед аст, ки дастурамали рӯзадорони ин моҳи пурфайз ва раҳматбор хоҳад шуд.

Муҳаммадиқболи Садриддин

Ба Номи он ки ҳастӣ ном аз ӯ ёфт

Ҳамди беҳад Худованди бахшандаро, ки моҳи Рамазонро бартарӣ дод ва дар он Қуръонро ҳамчун роҳнамо барои мардум ва чудосозандаи ҳақ аз ботил ғӯру фиристод.

Меситоям ӯро ва шукр мегӯямаш бар ин фазилати бузург ва ин миннати бепоён. Шаҳодат медиҳам бар ин, ки нест маъбуде ба ҷуз Худованди якто ва бешарик, ки муназзах аст аз мислу монанд ва гувоҳӣ медиҳам бар ин, ки Муҳаммад (с) банда ва фиристодаи ӯ ва беҳтарини фарзандони аднон аст. Дуруди бепоён ба ӯ ва аҳли байт ва асҳоби ӯ бод.

Аммо баъд: «Эй бандагони Худованд, битарсед аз Худо ба вачҳе, ки сазовори тарсидан аст ва аз ин дори фонӣ бо неъматӣ Имон биравед. Пас фармонбардории амри ӯро кунед, то аз сарпечӣ ва зиёнкорӣ эмин бимонед. Дар ҳама ҳолатҳо ба зикри Худо машғул бошед, то аз ҷумлаи ғофилон нагардед. Шукурғузори неъматҳои ӯ бошед, то аз ҷумлаи носипосон нагардед ва огоҳ бошед, эй бандагони Худо, Парвардигор мову шуморо барои ибодат офарида ва ба яктопарастӣ ва итоъат амр намуздааст».

Ба таҳқиқ Худованд неъматӣ бузургеро барои мову шумо арзонӣ намудааст, чун мову шумо ба моҳи мубораки Рамазон расидем, ки барпо доштани он бо тоъат ва ибодат неъматӣ бузург ва бартариӣ зиёде дорад, барои шахсе, ки бар он муваффақ гардад. Чунки дар ин моҳи муборак сабабҳои мағфирати гуноҳон ва сабабҳои озод шудан аз оташи дӯзах вучуд дорад.

Пас шахсеро, ки Худованд умрашро дароз намуда, ба ин моҳи муборак расонд ва шабҳои пурбаракату рӯзҳои пурфайзи онро дарёфт, дар ҳақиқат он шахсро Худованд бо бисёр фазилатҳои икром намудааст, ки ғайри ӯро аз он маҳрум гардондааст. Бисёр шахсоне ҳастанд, ки аҷали эшон пеш аз кудуми моҳи шарифи Рамазон даррасид ва аъмолашон хотима ёфт.

Каломи Худованд:

«Моҳи Рамазон, ки дар он барои роҳнамоии мардум ва баёни роҳи равшани ҳидоят ва ҷудо сохтани ҳақ аз ботил Куръон нозил шудааст, пас ҳар кас, ки моҳро бубинад, бояд, ки дар он рӯза бидорад. Ва ҳар кас, ки бемор ё дар сафар бошад, ба ҳамон адад аз рӯзҳои дигар. Худо барои шумо хостори осоиш аст, на сахтӣ ва то он шуморро комил созед. Ва Худоро ба он сабаб,

ки роҳнамоиятон кардааст ба бузургӣ ёд
кунед ва шукр гӯед!»

(Сураи Бақара, ояти 185).

Ин моҳест, ки саршор аз аъмоли нек ва пурбаракат, моҳи қабули дуъоҳо, моҳи дастгирии ҳочатмандон, моҳи озод шудани гарданҳо аз гуноҳон аст, моҳест, ки аз аввал то ба охир лаҳзаҳои гаронбаҳо дорад, моҳест, ки дар он шабе вучуд дорад, ки аз ҳазор шаб беҳтар аст, шахсе, ки аз хайру баракати он шаб маҳрум гардад дар ҳақиқат аз нафъи бузурге маҳрум гаштааст. Шахсе, ки як хислати некеро дар моҳи мубораки Рамазон барои ризои Худованд анҷом медиҳад монанди касест, ки амали фарзиро дар ғайри Рамазон анҷом додааст ва шахсе, ки амали фарзиро дар ин моҳ анҷом диҳад монанди шахсест, ки ҳафтад амали фарзиро дар ғайри ин моҳ анҷом додааст.

Моҳи мубораки Рамазон моҳи сабр аст ва ҷазои сабр, ҷаннат аст. Моҳи мубораки Рамазон моҳи баробарӣ байни мусалмонон аст.

Моҳест, ки ризқи мӯъмин меафзояд. Шахсе, ки дар ин моҳ рӯзадореро ифтор медиҳад Худованд гуноҳи ӯро мебахшад ва аз оташи дӯзах начоташ медиҳад, гарчанде ифтори додаи ӯ ба миқдори ҷуръаи об ва

пиёлаи шир бошад ва шахсе, ки руздореро таъом дода сер мекунад, рӯзи қиёмат Худованд ӯро аз ҳавзи Паёмбараш (**Кавсар**) сероб мегардонад.

Моҳи мубораки Рамазон моҳест, ки даҳ рӯзи аввалаш раҳмат ва даҳ рӯзи миёнаш мағфират ва даҳ рӯзи охираш озодӣ аз оташи дӯзах аст. Даҳ рӯзи аввал раҳмат барои тамоми мӯъминон аст.

Худованд бо фазлу карами бепоёнаш онҳоро раҳмат мекунад, чунки ӯ раҳиму карим аст. Даҳ рӯзи миёнаи ин моҳ мағфират ва бахшиш барои гунаҳкорон аст, яъне касоне, ки даст ба мухолафати фармудаҳои Худо задаанд ё хатое содир намудаанд. Пас ҳангоме, ки тавба намуда, ба сӯи Парвардигори хеш рӯй меоваранд дар ин моҳи Рамазон Худованд гуноҳҳои онҳоро мебахшад ва тавбаашонро қабул менамояд.

Инчунин дар даҳ рӯзи охири ин моҳ Худованди муттаъол гунаҳкоронро аз ҳалокат озод намуда, барои дохили чаннат намудан, омода месозад дар ҳоле, ки ба гуноҳҳои пешинашон барнагарданд.

Дар ин маврид ривояте вучуд дорад, ки Худованд дар ҳар шабе ба вақти ифтор ҳазор-ҳазор (яъне як миллион) бандаро аз оташи дӯзах озод менамояд, чун охирин шаб фаро расад Худованд ба микдоре, ки аз аввали моҳ

то охири моҳ озод намуда буд ба ҳамон микдор бандагонро озод менамояд.

Пас, биёед барои дарёфти ризои Худованд кӯшиш намоем зеро, ки ӯ тавбаи бандагонашро меназирад. Дар фазилати моҳи мубораки Рамазон аз он Ҳазрат (с) ривоят шудааст.

«Ҳар вақте, ки моҳи Рамазон мебарояд дарҳои ҷаннат кушода ва дарҳои дӯзах баста мегардад, ва шайтонҳо ҳамагӣ баста мешаванд.

Дарвозаҳои раҳмат боз мегардад ва ҳеҷ яке он пӯшида намешавад ва шайтонҳо ба занҷир кашида мешаванд».

Ҳамаи ин фазлу раҳмати Худованд ба хоҳири он аст, ки шайтонҳо дар ин моҳи муборак барои аз роҳи рост дур намудани уммати Муҳаммад (с) имконият надошта бошанд.

Дар ҳар рӯзе аз рӯзҳои моҳи мубораки Рамазон нидокунандае нидо мекунад.

«Эй ҷӯяндаи хайр, бишироб ва истиқбол кун ва эй ҷӯяндаи шар, кутоҳдаст шав!» ва дар ҳар шабе аз шабҳои ин моҳ Худованди муттаъол бандагонашро аз оташи дӯзах начот медиҳад, пас барои мусалмон лозим аст, ки тавба намуда, тавассути корҳои неке, ки Худованд иҷрои онро аз бандааш дӯст медорад, рӯй ба даргоҳи Худои бениёз биёрад.

Ва ба сабаби тавбаи бандагон Худо гуноҳонашонро бахшида, аз оташи дӯзах начоташон медиҳад. Аз ин рӯ бандагон дар ин моҳи муборак бояд ба Худованд наздикӣ чӯянд ва ризои ӯро дарёбанд.

Бар эшон лозим аст, ки дар ин моҳи муборак тавбаи насух намуда, аз он хатоҳову кӯтоҳӣҳое, ки содир намудаанд, пушаймон гарданд.

Инчунин бар мусалмонон лозим аст, ки бо парвардигорашон аҳд намоянд, ки то охири ҳаёташон ба амалҳои нек идома медиҳанд, то ба ин васила Худованд амалҳову тоъату ибодати онҳоро бипазирад ва гуноҳонашонро биомӯрзад, бешак ӯ раҳиму карим аст. Инчунин ҳар мусалмон бояд дар ин моҳи муборак бештар ба корҳои хайр машғул бошад ва тавба намояд, то Худованд аз азобе, ки натиҷаи гуноҳҳои банда ҳастанд, озодаш намояд. Худованди муттаъол мусалмононро ба шитофтани ба сӯи корҳои хайр дар ин моҳи муборак амр намуда, фармудааст:

Каломи Худованд:

Бар якдигар пеша гиред барои омӯрзиши Парвардигори хеш ва расидан ба он бихишт, ки паҳнояш ба қадри ҳамаи осмонҳову замин аст ва барои парҳезгорон муҳайё шудааст, он қасон, ки дар тавонгариву тангдастӣ инфоқ мекунанд ва хашми хеш фуру мебаранд ва аз

хатои мардум дармегузаранд. Худо накӯкоронро дӯст дорад! Ва он касон, ки чун коре зишт кунанд ё ба худ ситаме кунанд, Худоро ёд мекунанд ва барои гуноҳҳои хеш омӯрзиш мецоҳанд ва кист ҷуз Худо, ки гуноҳонро биёмӯрзад. Ва чун ба зишти гуноҳ огоҳанд, дар он ҷӣ мекарданд, пой нафишуранд.

(Сураи Оли Имрон, ояҳои 133,-135)

Пас бар ҳар мусалмон лозим аст, ки вақтҳои пурфайзу пур-баракати ин моҳро ғанимат шуморад зеро, ин моҳи муборак ҷонишине надорад, ки чунин фазилатҳоро доро бошад.

Рӯзҳои ин моҳи муборак фазли зиёе доранд, ки агар шахсе аз он рӯзҳо истифода намуда, тавбаву надомат намояд ва аз маъсият даст бардорад Худованд гуноҳҳои ӯро меомӯрзад ва худаширо мавриди раҳматаш қарор дода, аз азоби дӯзах начот медиҳад. Аммо шахсе, ки аз ин рӯзҳо истифода наменамояд ва ба беҳудагардиву хӯшгузарониҳои дунявӣ идома медиҳад, бешак, ӯ ҳангоме, ки гуноҳҳои тавбакунандагон бахшида мешаванд пушаймон мешавад ва ин пушаймони ӯ дар ҳолест, ки гунаҳкоре монанди ӯ аз фазл ва бахшиши Худованд маҳрум шудаанд.

Пас, эй бандагони Худо! худ ба хулосае биёед шахсе, ки дар чунин моҳи пурфайзу баракат моҳи бузург гуноҳонаш омӯрзида нашаванд пас кадом вақт омӯрзида мешаванд Дарахте, ки мева надорад, фоида надорад сазовор нест чуз ин, ки ҳезуми оташ гардад.

Дар ривояте омадааст вақте ки ҳазрати Муҳаммад (с) ба минбар боло мешуданд гуфтанд:

- *«Омин, Омин, Омин» сабаби чунин омин гуфтанаширо пурсиданд:*

Эшон фармуданд: «Ҷабраил(с) омаду маро гуфт:

- *Эй Муҳаммад, хору залил ва аз раҳмати Худованд дур бод шахсе, ки моҳи мубораки Рамазон бар ӯ медарояду ба интиҳо мерасад ва ҳеч гуноҳи ӯ бахшида намешавад. Эй Муҳаммад, омин: Бигӯ! Пас ман омин гуфтам. Ба ҳамин шакл Паёмбар (с) тамоми ҳадисро баён намуданд.*

Бидуни шак ин ҳадис далел бар он аст, ки моҳи мубораки Рамазон моҳи омӯрзиши гуноҳон аст. Пас шахсе, ки ворид ба моҳи мубораки Рамазон шавад ва бо вучуди ин ба корҳои зишту пур аз маъсият идома диҳад ин тоифа мардум аз ҷумлаи маҳрумшудагон аз раҳмати Худованд мебошанд. Ба таҳқиқ Паёмбари акрам (с) айёми омӯрзиши

гуноҳонро баён намуда, моҳи мубораки
Рамазонро аз ҷумлаи он айём зикр карда,

Эшон фармудаанд:

*«Касе, ки Рамазонро аз рӯи имон ва
ихлос рӯза гирад гуноҳи гузаштааш омӯрзида
мешавад».*

Шарҳ ва маънои ҳадис ин аст, ки бояд
шахсро имони ба Худованд доштааш ба рӯза
гирифтагон водорад. Дар ҳоле ки тасдиқ
мекунад, ки Парвардигори ӯ ба ин ибодат ӯро
амр намудааст. Инчунин тасдиқ кунад, ки
бидуни рӯзаи моҳи шарифи Рамазон исломи
шахс комил намегардад. Ва рӯзаашро холисан
барои касб намудани аҷру савоб гирифта
бошад, на барои риё ва худнамоӣ. Пас шахсе,
ки ба ин минвол моҳи Рамазонро рӯза
гирифта, аз хӯрданиҳову, нӯшиданиҳо худро
боз медорад, чашмонашро аз назар кардан сӯи
он ҷӣ Худованд ҳаром гардонидаст нигоҳ
медорад ва гӯшҳояшро аз шунидани ғино
ғайбату тӯҳмат ва забонашро аз суханони бад,
ғайбату суханчинӣ ва монанди инҳо боз
медорад мувофиқи фармудаи Расули акрам
(с) гуноҳбояш омӯрзида мешавад.

Аммо шахсе, ки ба ин шакл рӯзаашро
комил насохт ва ё онро муҳофизат накард ва
рӯзааш дар ӯ асаре нагузошт, пас ин рӯзааш
барои ӯ бачуз дурӣ аз Худованд чизе дигаре
ба бор нахоҳад овард.

Тавре, ки маълум гашт рӯза доштан яке аз сабабҳои асосии мағфирати гуноҳон аст. Паёмбари гиромӣ (с) сабабҳои дигари мағфирати гуноҳон, монанди бо имону ихлос рӯза гирифтани, бо ихлоси том шаби Қадрро зинда доштан, инчунин дар роҳи хайр садақа ва нафақа кардан, бештар дуъо ва зикри Худованд намуданро зикр кардааст. Ҷамаи ин аз амалҳои ҳастанд, ки Худованд анҷоми ихлосмандонаи онро сабаби мағфирати гуноҳон ва озод намудани аз оташи дӯзах гардонидаст. Пас, шахсе, ки чунин моҳи бузург ба ӯ муяссар гашт ва сазовори мағфират нашуд, ба таҳқиқ ӯ аз фазлу раҳмати Худованд дар ин моҳи бузург маҳрум гаштааст.

Барои мусалмон ва бандагони Худованд лозим аст, ки ин моҳи бузургро истифода баранд. Худованд (ҷ) дар ҳар замон мавсимҳои дорад; *мавсимҳои бахшиши гуноҳон, мавсими раҳмат, мавсими бахшиши ризқу рӯзӣ, мавсими фазл.*

Пас, бояд банди мусалмон тавбаи содиқ намуда, ба сӯи Парвардигори хеш баргардад, то сазовори аҷру савоби бузург шавад. Ба ҳамин шакл моҳи мубораки Рамазон аз ҷумлаи ибодатҳои, ки банди мусалмон тавассути он ба Парвардигораш бо рӯза доштан дар ин моҳ, ки яке аз фарзҳои асосии ислом аст, ба зинда доштани шабҳои он бо

умеди пок шудан аз маъсият ва гунохҳо, хайру саховат ва нафақа намудан дар роҳи ризои Худо бо умеди сазовор шудан ба фазлу карамаш ва бо тиловати Қуръон ва тафаккур ва тадаббур намудан дар ояҳои он наздик мешавад.

Ҳамаи ин аъмодро бандаи мусалмон дар моҳи Рамазон анҷом медиҳад. Инчунин аз ҷумлаи ибодатҳои моҳи мубораки Рамазон зинда доштани шабҳои он аст, ки ин ибодат василаи наздик шудан ба Худованд мегардад. Паёмбар (с) фазилати зиндадории шабҳои Рамазонро баён намуда, худашон ин амалро анҷом додаанд ва уматонашро ба он ташвиқу тарғиб кардаанд.

Эшон фармуданд:

«Касе, ки Рамазонро аз рӯи имон ва ихлос рӯза гирад гуноҳи гузаштааш омӯрзида мешавад».

Боз фармудаанд:

«Ба таҳқиқ Худованд рӯза доштани моҳи мубораки Рамазонро ба шумо фарз гардонид ва ман зинда доштани шабҳои онро ба шумо суннат гардонидам». Инчунин аз эшон ривоят шудааст:

«Ба таҳқиқ Худованд рӯза доштани моҳи мубораки Рамазонро фарз ва зиндадории онро нафл ва татаввуъ гардонидаст».

Худованд бандагонашро хабар медиҳад, ки зиндадории шабҳои Рамазон, ки аз ҷумлаи

навофиланд ва аз сабабҳои мағфирати гуноҳон ва пок шудан аз хатоҳову иштибоҳот аст аз ин рӯ аҷри бузург ва савоби зиёд дорад.

Барои омӯрзиши гуноҳ дар ин моҳи муборак се шарт вучуд дорад:

1. Пойдорӣ ва зиндадорӣ ин моҳ.
2. Имону ихлос доштан ба он.
3. Ихтисоб, яъне аҷру подоши онро аз Худованд холисона хоستان ва ба умеди он тоъату ибодат ба ҷо овардан.

Пас, шахсе, ки ин се шартро бо нияти нек пурра менамояд, умед аст, ки гуноҳҳои ӯ бахшида мешаванд. Пас лозим аст, тамоми шабҳои Рамазонро зиндадорӣ намоем ва он аъмоле, ки дар вақти зиндадорӣ аз мо талаб карда шудааст, анҷом диҳем ва инчунин лозим аст, ки шахси шабзиндадор тасдиқ намояд, ки ин амалаш тоат ва ибодат ва василаи наздикшавӣ ба Худованд мешавад. Инчунин барои шахсе, ки Рамазонро бо тоату ибодат барпо медорад лозим аст, ки аз ҷазо карами Худованд умед дошта, ба хатову кӯтоҳии хеш эътироф намояд ва ба Худованд иътибор дошта бошад. Танҳо ӯст, ки гуноҳҳои моро меомӯрзад, тоъату ибодатамонро қабул намуда, аҷри беҳисоб ато менамояд.

Ҳар вақто, ки бандаи мусалмон ба ин шакл моҳи мубораки Рамазонро ба анҷом

расонад умед аст, ки гуноҳхояш омӯрида шавад. Аз Паёмбари бузургвор ривоят шудааст, ки фармудаанд:

«Намозҳои панҷгона, аз ҷумъа то ҷумъаи дигар ва аз Рамазон то Рамазон пушонандаи (аз байн барандаи) он чӣ дар байнашон ҳастанд (яъне гуноҳҳо) дар сурате, ки аз гуноҳи кабира парҳез карда шавад;

Ба ҳамин шакл амалҳое, ки дар боло зикр намудем гуноҳҳои моро дур мекунад, ба шарте, ки аз гуноҳи кабира бипарҳезем. Тавре, ки дар боло гузаштем рӯза доштани ин моҳи муборак бедорхобӣ дар шабҳои он ва дар шаби Қадр аз сабабҳои омӯриши гуноҳҳо махсуб мешаванд.

Инчунин дигар амалҳои нек:

Монанди садақа ва нафақа кардан дар роҳи Худо, дуъову зикр ва анҷом додани аъмоли нек, парҳез намудан аз гуноҳ, дурӣ ҷӯстан аз амалҳои ғайри шаръӣ.

Бидуни шакку тардид намози шаб аз ҷумлаи аъмоли қаблан зикршуда мебошад, намози шабҳои Рамазон бисёр бофайзу баракат аст.

Худованд хабар додааст, ки Қуръони каримро дар ин шабҳо нозил намудааст, ва шаби Қадр, ки бехтар аз ҳазор шаб аст аз ҷумлаи ин шабҳост. Яке аз ҳикматҳои Худованд дар муайян намудани шаби Қадр

ин аст, ки мусалмонон чаҳду кушиш намуда, ба қадри тавоноияшон ин шабро бо тоъату ибодат зинат диҳанд, то Худованд барояшон аҷри бузург насиб гардонад.

Ба таҳқиқ Худованд касонеро, ки дар кори савоб чаҳду кушиш менамоянд сутудааст:

Худованди муттаъол дар Қуръони мачид мефармояд:

«Ононе, ки шабҳояшонро дар ҳоли сачда ва рост истодан ба хотири Худо мегузаронанд»

Худованд ин ду рукни намоз, яъне сачда ва қиём (рост истодан)-ро махсус зикр намудааст, чунки дар намоз дигар рукнҳо, монанди азқору дуъоҳо, кироат ва шикастаҳоли намудан мавҷуданд, лекин ин ду рукн дар намоз асосӣ ва беҳтарин аркон ба ҳисоб мераванд.

Ҳамингуна Аллоҳ субҳонаҳу ва таъоло бандагонеро, ки аҳли савоб ва аҳли чаннат мебошанд зикр намуда, мефармояд:

Каломи Худованд:

«Аз бистари хоб паҳлу тижӣ (бедорҳоби) мекунанд, Парвардигорашонро бо биму умед илтиҷо мекунанд ва аз он ҷӣ ба онҳо додаем, садақа мекунанд. Ва ҳеч кас аз он мукофоте

аз хушиву хурсандӣ хабар надорад, ки ба подоши корҳое, ки мекарда, барояш пинҳон карда шудааст!».

(Сураи Сачда, ояҳои 16-17).

Худованд хабар медиҳад, ки аз ҷумлаи амалҳои аҳли ҷаннат ва аҳли савоб ин аст, ки дар ҷойҳои хобашон итминон (оромӣ) надоранд. Ҳамаи ин ба сабаби он аст, ки эшон аз Худованд умеди аҷру подош доранд. Инчунин Худованд парҳезгоронро чунин меситояд:

Каломи Худованд:

Як ҳиссаи каме аз шабро хоб мекарданд ва дар вақти саҳар истиғфор менамуданд;

Яъне шабро бо ҷаҳду кушиш тоату ибодат ва намозгзорӣ машғул мешуданд ва дар охири шаб нишаста истиғфор менамуданд, монанди ин, ки гунаҳкор бошанд. Чунин аст холи бандагони солаҳи Худованд.

Онҳо амалҳои хайр зиёд анҷом медиҳанд, худро гунаҳкор ҳисобида боз истиғфор менамоянд. Ҳарвақто ки банда чунин бошад Худованд аз ӯ амалашро қабул намуда, аҷру савобашро дучанд медиҳад.

Худованд Паёмбарашро ба истод шудан (қиём) амр намуда, мефармояд:

Каломи Худованд:

«Эй чома бар худ печида, шабро зинда бидор, магар андакero,

нимае аз онро ё андаке аз нима кам кун, ё андаке бар нима бияфзой ва Куръонро шумурдаву равшан бихон».

(Сураи Муззаммил, оятҳои 1-4)

Ба хамин шакл Аллоҳ Расули акрам (с)-ро чунин амр намуд, то онро анҷом диҳад ва ба таҳқиқ Паёмбар (с) фармудаи парвардигорашро ба ҷо овард ва онро татбиқ намуд. Ин буд, ки эшон бештари соатҳои шабро зиндадорӣ мекарданд ва кам хоб мефафтанд, пайваста бо намозу тоату ибодаташ дар тамоми давраи нубувваташ ба Худованд наздикӣ ҷӯстанд, яъне баъд аз ин, ки ба эшон ваҳй фиристода шуд, зеро ин сура дар ибтидои нузули ваҳй нозил гардид.

Баъдан Паёмбар (с) пайравӣ аз ин амр намуданд тавре, ки ровиёни сирати эшон ба мо ривоят мекунанд Расули акрам (с) умматонашро ба зинда доштани шабҳо ташвиқу тарғиб намудааст, аз эшон собит шудааст, ки фармудаанд: «Беҳтарин намоз

баъд аз намозҳои фарзшудаи панҷгона намози шаб аст».

Инчунин ҳангоме, ки эшон ҷазои аъмоли аъмоли некро баён намуданд шабзандадорӣ шаҳро зикр карданд ва ояти сураи сачдари қироат намуданд, ки чунин аст.

Қаломӣ Худованд:

«Дур мемонад паҳлуи эшон аз хобгоҳ».

Яъне, ин аз беҳтарин амалҳо ба ҳисоб меравад. Аз Паёмбар (с) ривоят шудааст, ки дар шабҳои Рамазон намозҳои тулонӣ доштанд.

Ривоят аст, ки эшон дар як шаб сураҳои Бақара, Нисо ва Оли Имронро дар як рақъат хондаанд. Эшон бо тааммул қироат мекарданд ва баъд аз тиловати ҳар ояти раҳмат аз Худованд раҳмату мағфират меҷӯрданд ва баъд аз қироати ояти азоб аз Худованд паноҳ меҷӯстанд. Баъд аз он эшон рукуъ мекарданд ва рукуъашон тулонӣ буд. Ҳамчунин рақъати дуввумро монанди аввал адо мекарданд. Бешак Паёмбари (с) аз ин ибодат лаззат мебарданд ва як навъ роҳат ва оромӣ барояшон пайдо мешуд. Ёрони эшон низ чунин буданд тавре, ки Қуръони қарим хабар медиҳад:

Қаломӣ Худованд:

«Парвардигори ту медонад, ки ту ва гурӯҳе аз онон, ки бо ту ҳастанд, наздик ба ду сеяки шабу ними шаб ва сеяки шабро ба намоз меистед. Ва Худост, ки андозаи шабу рӯзро муъайян мекунад. Ва медонад, ки шумо ҳаргиз соҳиби онро натавонед дошт. Пас тавбаи шуморо бипазируфт. Ва ҳар чӣ муяссар шавад, аз Қуръон бихонед. Медонад чӣ касоне аз шумо бемор хоҳанд шуд ва гурӯҳе дигар ба талаби рӯзии Худо ба сафар мераванд ва гурӯҳи дигар дар роҳи Худо ба ҷанг мераванд. Пас, ҳар чӣ муяссар шавад, аз он бихонед. Намоз бигузореда закот бидихед ва ба Худо қарзи неку диҳед. Ва ҳар хайреро, ки барои худ пешопеш бифиристед онро назди Худо хоҳед ёфт. Ва он мукофоти беҳтар аст ва подоше бузургтар аст. Ва аз Худо омӯзиш бихоҳед, зеро Худо омӯрзандаву меҳрубон аст!».

(Сураи Муззаммил, ояти 20)

Аллоҳ таъоло баён мекунад, ки ёрони Паёмбар (с) тақрибан аз се ду ҳиссаи шабро ва ё нисфи онро шабзиндадорӣ мекарданд. Шаб дар ин замон дар моҳи мубораки Рамазон дувоздаҳ соат аст. Пас, шахсе, ки аз се ду ҳиссаи шабро зиндадорӣ мекунад ҳашт соатро дар бар мегирад ва шахсе, ки аз се як

ҳиссаи онро шабзиндадорӣ мекунад чор соатро дар бар мегирад. Бо вучуди ин шабзиндадорон лаззат ва роҳати зиёде аз тоату ибодаташон ҳосил мекунанд, чунки амали эшон наздики чӯстан ба Парвардигорашон аст. Чунин аст ибодати касоне, ки аз азоби Худованд бим доранд. Тавре, ки аз баъзе аҳли салаф ривоят шудааст, ки фармудаанд:

«Бист сол шабзиндадорӣ намудам ва бист сол аз он лаззат бурдам».

Яъне дар муддати бист соле, ки шабзиндадорӣ намудааст лаззату роҳат ва оромиши дил пайдо намудааст, чунки эшон ибодат кардан ва наздики чӯстан ба Худовандро дӯст медоштанд. Инчунин аз Саъид ибни Чубайр ривоят шудааст, ки эшон намози ишоъ, яъне хуфтанро гузорида, баъд аз он то намози фачр дар намоз буданд, бо ҳамон таҳорати аввалааш ва ҳамин ҳолашон бист сол давом кардааст, яъне бо таҳорати намози хуфтан намози бомдодро хондааст. Ҳамаи ин ба хотири он аст, ки эшон аз намозашон ҳаловат мебурданд. Ҳамчунин ривоят аст, ки Имом Абуҳанифа (р) муддати чиҳил сол намози бомдодро бо вузуи намози хуфтан хондаанд, сар ба болин нагузошта, тамоми шаб намоз мегузориданд.

Чунин аст холи бандагоне, ки аз шабзиндадорӣ ҳаловат мебаранд. Яке аз эшон

гуфтааст: Аҳли шаб (*шабзиндадорон*) дар шабашон аз аҳли лабаб (*яъне ашхосе, ки шабашонро ба корҳои беҳуда ё ҳаром мегузаронанд*) лаззати бештар доранд. Мурод ин ҷо аз аҳли шаб шахсоне ҳастанд, ки шабҳояшонро бо намози таҳаччуд, тиловати Қуръон ва зикру дуъо мегузаронанд ва аз ин амалашон ҳаловат ва лаззат меёбанд, ки бузургтар аз лаззати шахсонест, ки шабҳояшонро бо шунидани мусиқии беъманӣ ва корҳои ношоҷиб мегузаронанд. Пас, барои мо беҳтар аст, ки моҳи мубораки Рамазонро, ки аз дигар моҳҳои сол фазилати бештар дорад, бар абас ва беҳуда нагузаронем, балки монанди гузаштагон ин моҳи муборакро бо тоъату ибодат ва шабзиндадорӣ ва хайру саховат сипарӣ кунем ва дар ин ҷода бо Паёмбари бузургвор иқтидо намоем. Тавре Аллоҳ чалла шаънуху Мухҳамад (с) ро фармудааст

Каломи Худованд:

«Аз ҳангоми заволи хуршед, то он гоҳ, ки шаб фаро мерасад, намозро барпой дор ва низ намози субҳгоҳро. Ва намози субҳгоҳро ҳамагон ҳозир шаванд. Порае аз шабро ба намоз хондан зинда бидор. Ин нофила (ибодат) хоси ту аст. Бошад, ки Парвардигорат туро ба мақоме писандида бирасонад».

(*Сураи Исро, ояҳои 78-79*)

Бар ҳамаи бандагон лозим аст огоҳ бошанд, ки Худованд моҳи мубораки Рамазонро хос гардонида ва фазли онро аз дигар моҳҳо бештар кардааст.

Аллоҳ таъоло рӯза доштани ин моҳро бар мову Шумо фарз гардонидааст ва Қуръони каримро дар ин моҳ нозил намудааст. Паёмбар ва асҳоби ӯ дар ин чода пешвоёни мову шумоянд. Эшон дар ин моҳи муборак ба қадри ҳолашон шабзиндадорӣ мекарданд ва дар ҳар шаб бисту се рақаъатро дар панҷ соат ё зиёдтар мехонданд. Ҳар вақто, ки чаҳор рақъат мехонданд даҳ-понздаҳ дақиқа истироҳат мекарданд, ки чаҳор рақъатро дар як соат мехонданд. Ба ҳамин шакл бист рақаъатро мехонданд баъд аз он намози витро мегузориданд. Бинобар ҳамин намози ин моҳро намози таровиҳ номидаанд, ба хотири ин, ки баъд аз ҳар чаҳор рақъат истироҳат мекунанд.

Инчунин саҳобагони киром намозҳои тӯлоние доштанд, то андозае, ки ба асоҳояшон таъя мезаданд бо вучуди он хаста ва нороҳат намешуданд ва кам мехӯфтанд. Намози эшон ҳар шаб панҷ-шаш соат давом мекард ба андозае, ки ба хонаҳояшон омада, хӯроки саҳариро тановул мекарданд, то вақташ ба охир нарасад.

Инчунин иршоди набавист, ки шабе Паёмбар (с) бо саҳобагон то сеяки шаб намоз гузорид ва шаби дигар то ними шаб ва шаби саввум то гузаштани аз се ду хиссаи шаб, эшон пешниҳод намуданд:

-Кош боқии шабро низ бо мо намоз мегузоридӣ. Паёмбар (с) дар ҷавоб фармуданд:

«Шахсе, ки бо имом намоз гузорад то баргаштани ӯ монанди касест, ки ҳамаи шабро зиндадорӣ намудааст».

Ин ташвиқ ва тарғиб барои адои намоз бо ҷамоат аст. Баъд аз ин буд, ки асҳоби киром намозро бо ҷамоат мегузориданд, ва шабзиндадорӣ мекарданд. Лекин мо дар ин замон гирифторӣ танбалӣ ва заъфи имон шудаем. Дар масҷидҳо теъдоди ками намозгузoron дида мешавад, бо вучуди ин, ки ба коре машғул нестанд, ва аз имону яқин заъиф гаштаанд. Бар зами ин имоми масҷид дар ин замон барои ташвиқи мардум намозашонро кутоҳ мекунанд.

Бисёри аз эшон аз як соат зиёд намехонанд, ки наметавонад онро бо намози Паёмбар (с) ва саҳобаву тобеъин ва мучтаҳиддин муқоиса намуд. Эшон аз гузаронидани намоз малол намешуданд, балки орзу доштанд намозашон тӯлонӣ бошад ва

тамоми шаб сустию танбалиро мағлуб
намоянд.

Бидуни шакку тардид бисёре аз мардум
дар ин шабҳои моҳи мубораки Рамазон кам
меҳобанд. Бештари онҳо ду ё се соат дар
охири шаб меҳобанд.

Пас, чӣ гуна шабро мегузаронанд ва бо
кадом қор машғул мебошанд? Агар дар ин
бора бо мардум назар афканем эшон чанд
қисм ҳастанд:

Қисме аз мардум ҳастанд, ки Худованд ба
фазлу қаромат дар дилашон муҳаббати
намозро андохтааст. Эшон аз аввал ё аз охири
шаб панҷ шаш соат намоз мегузоранд бо
шикастаҳолию бо муҳаббати Худо. Чунин
ашхос бехтарини мардумон дар назди
Худованд ва аз аҳли тақво мебошанд, ки
Аллоҳ таъоло дар китобаш ошонро ин тавр
сутудааст:

Каломи Худованд:

«Буданд (муттақин) бар ин сифат, ки
андаке аз шаб меҳобиданд»

(Сураи Зориёт, ояи 17)

«Ва ошон, ки шабҳои онро дар ҳоли сачда
ва қиём (рост истодан) барои
Парвардигорашон мегузаронанд».

Қисми дуввум аз чумлаи мардуми солах ва некӯкор ҳастанд, ки шабҳояшонро ба таври гуруҳӣ ё инфиродӣ ба тиловати Қуръони карим ва тааммул ва тафаккур дар оятҳои он мегузаронанд ва аз он ҳаловат мебаранд. Пас, онҳо аз беҳтарини мардумон ба ҳисоб мераванд, чунки эшон шабҳояшонро ба тиловати Қуръон ва зикру дуъову тафаккур дар оятҳои он мегузаронанд.

Қисми саввум ашхосе ҳастанд, ки шабҳои моҳи мубораки Рамазонро дар зиёд намудани молҳояшон мегузаронанд. Пас, соҳиби тичорат тамоми шаб ба тавсиъаи тичораташ машғул аст ва фоидаашро ҳисоб мекунад ва тиловати Қуръони карим ва намози шабро, ки василаи наздик шудан ба Худованд аст, тарк мекунад. Инчунин соҳибхунаро бо даст ё бо олоти кориаш машғули кор мешавад ва эҳтимол фоидаи зиёде ҳосил кунад, аммо савоби ибодати Худованд ва намози таҳачҷуд аз ӯ фавт мешавад.

Фавоид ва манфиъати дунявиро аз фавоиди ухравӣ муқаддам мегузаронад. Эшон банди дунё ҳастанд, чунки ин дунёро аз охират авлотар донистанд.

Қисми чаҳорум ашхосеанд, ки шабҳои моҳи муборакро дар адои корҳои хатову зишт ва бидуни фоида мегузаронанд. Баъзе аз эшон шабашонро дар маҷлисҳои қилу қол ва

суханчинию баҳсҳои бемаънӣ ва бефоида сипарӣ мекунад.

Қисми дигари аз онҳо шабашонро дар рафту омад дар кӯчаҳову бозорҳо бе ягон мақсад ва нишастан дар курсиҳо ва суханпардозии беҳуда мегузаронанд. Барои ин гуна мардум тиловати Қуръону намоз ва ибодати Худованд вазнин менамояд, танҳо кӯчагардӣ ва гузаронидани шаб ба ин васила барояшон осон аст, то битавонанд рӯзона бихобанду дарди гуруснагию ташнагиро хис накунад ва ин бисёр рафтори зишт аст.

Қисми панҷуми аз мардум дар ин моҳи муборак шабҳояшонро ба содир намудани маъсият мегузаронанд; паноҳ металабам ба Худованд. Эшон ибодати Худовандро гузошта ба маъсият машғул мешаванд. Бисёри аз онҳо машғул ба олоти лаҳву лаъаб ҳастанд, ё дар назди оинаи нилгун нишаста, филмҳо ва суратҳои зиштеро, ки тавассути моҳвораҳо пахш мешавад тамошо мекунад. Филмҳо ва барномаҳои ҳастанд, ки ахлоқи инсонро фосид мекунад ва инсонро бо иртиқоби гуноҳ ва қорҳои ҳаром даъват менамоянд. Илова бар ин беҳтарин вақтҳо ва амалҳои нек аз эшон зоеъ шуда, нафсҳояшонро аз раҳмати Худованд маҳрум месозанд ва муртақибӣ маъсият мешаванд.

Ҳамингуна бисёре аз мардум шабҳои моҳи муборакро ба истеъмоли сигору муҳаддирот

ва шароб мегузаронанд. Пас, эшон дар як вақт тарки тоъат намуда, муртакиби маъсият мешаванд. Бидуни шак ин як тафовути бузурге байни мусалмонон дар ин гуна шабҳои муборак аст. Пас, касоне, ки иродаи анҷом додани кори хайрро доранд дарҳои он барояшон кушода аст ва дарҳои ҷаннат низ кушодаанд. Чунон ки Паёмбар (с) фармуданд:

«Ҳангоме, ки моҳи Рамазон дохил шавад дарҳои ҷаннат кушода мешаванд ва дарҳои дӯзах баста мегарданд».

Пас, кучоянд шахсоне, ки дар ин моҳи муборак дар анҷоми корҳои хайр пештози мекунанд. Оё вақти он нарасидааст, ки аз ин фурсатҳои тиллоӣ истифода барем ва ин вақти пурбаракатро ғанимат шуморем ва онро дар анҷоми корҳои хайре, ки сабаби мағфирати гуноҳҳои мо ва озод шуданамон аз оташи дӯзах мегардад, сарф намоем ва ба ин васила ба Худованд наздик шавем. Ҳамчуноне ки Паёмбар (с) ва аҳли салаф бар он будаанд.

Эй бор Худоё, раҳмат бикун моро бо он раҳмате, ки ҳамаи чизро дар бар гирифтааст. Мо гунаҳкорему Ту бахшанда, мо фақир ҳастему Ту ғани, мо бандаи Ту ҳастему Ту соҳиби мо, Ту Парвардигори мо ва офаридгори мо ҳастӣ, Ту ҳастӣ, таъминкунанди ризқи бандагонат.

Эй бор Худоё, ба сабаби гуноҳҳо моро аз фазлат маҳрум нагардон, моро сазовор гардон раҳмат бо раҳмате, ки ҳамаи чизро дар бар гирифтааст. Агар моро раҳм нанамой ва гуноҳоямонро наомӯрзӣ ҳар оина аз ҷумлаи зиёнкоронем;

«Парвардигоро мо бар нафсҳои худамон зулм намудем агар гуноҳон моро наомӯрзӣ ва моро раҳм накунӣ ҳар оина аз ҷумлаи зиёнкорон хоҳем буд».

«Парвардигоро моро дар дунё ва охираат некӣ ато кун ва аз оташи дӯзах начот деҳ».

Дуруду саломи бепоён бар Паёмбарамон (с) ва ёрони ӯ бод!

Шайх Абдуллоҳ Цибрин

**Моҳи рамазон истиқбол ва зинда
доштани он**

Аз арабӣ тарҷумаи:
Муҳаммадиқболи Садриддин

Муҳаррирони матни тоҷикӣ:
Шараф Атоӣ,
Холмуҳаммади Кароматуллоҳ

Ҳуруфчин:
Шифои Назрӣ.

Тарроҳ:
Диловари Бобоҳон.

Ношир: ҚДММ «Сунатулло»
Супориш: № 5.
Таърихи чоп: 15. 07. 2006
Теъдод: 2000 нусха